

వ్రేమంపదగణవాలని వ్రేమంచేదెలా

(12:14, 17-21)

పాఠశాల చదువు పూర్తిచేయనున్న ఒక బాలుడు తన యింటిలోనికి వెళ్లి, “చివరి పరీక్ష రాసేశాను” అంటూ బిగ్గరగా అరిచాడు! అతని తండ్రి, “నీవు గ్రహించలేదు, కాని జీవిత పరీక్షలు యిప్పుడే ఆరంభమౌతున్నాయని” తల ఆడించాడు. పదవి చదువులను మనం ముగించిన తరువాత కూడా, అనుదినం మనం పరీక్షకు లోనవుతాం. మన మార్గంలో వచ్చే పరీక్షలన్నిటిలో, మనం చదువబోయే లేఖన భాగంలో ప్రతిపాదించబడిన దానికంటే కష్టమైనదేదియు లేకపోవచ్చు.

ఆ పరీక్ష రోమా 12:14లో పరిచయం చేయబడింది: “మిమ్మును హింసించువారిని దీవించుడి; దీవించుడి గాని శపింపవద్దు.” 17నుండి 21 వచనాలవరకు అది వివరించబడింది:

కీడుకు ప్రతి కీడవనికని చేయవద్దు; మనమ్యులందరి దృష్టికి యోగ్యమైనవాటిని గూర్చి ఆలోచన కలిగియుండుడి. శత్యమైతే మీ చేతనైనంతమట్టుకు సమస్త మనుష్యులతో సమాధానముగా ఉండుడి. ప్రియులారా, మీకు మీరే పగతీర్చుకొనక, దేవుని ఉగ్రతకు చోటియ్యుడి - “పగతీర్చుట నా పని, నేనే ప్రతిఫలమునిత్తును” అని ప్రభువు చెప్పుచున్నాడని వ్రాయబడియున్నది. కాబట్టి, “నీ శత్రువు ఆకలిగొనియుంటే అతనికి భోజనము పెట్టుము, దప్పిగొనియుంటే దాహమిమ్ము; ఆలాగు చేయుటవలన అతని తలమీద నిప్పులు కుప్పగా పోయుదువు.” కీడువలన జయింపబడక, మేలుచేత కీడును జయించుము.

14వ వచనంను మనం చేర్చినట్లయితే, ఈ లేఖన భాగంలో నాలుగు వ్యతిరేకము అంటాయి. ఈ నాలిగింటి సందేశం ప్రాథమికంగా ఒక్కటే.¹

- “[మిమ్మును హింసించువారిని] శపింపవద్దు” (14 వచనం).
- “కీడుకు ప్రతికీడవనికని చేయవద్దు” (17 వచనం).
- “మీకు మీరే పగతీర్చుకొనవద్దు” (19 వచనం).
- “కీడువలన జయింపబడవద్దు” (21 వచనం).

పరస్పర విరుద్ధమైన ఈ నాలుగు అనుకూలమైనవాటిచే తూలన చేయబడ్డాయి. నీ శత్రువులను దీవించు (14 వచనం). మేలైనది చేసి, సమస్త మనుష్యులతో సమాధానంగా నుండ ప్రయాసపడు (17, 18 వచనాలు). పగతీర్చుకొనే విషయం దేవుని చేతికి

అప్పగించు, శత్రువులకు ప్రేమ చూపడంలో దృష్టిని నిలుపు (19, 20 వచనాలు). మేలుతో కీడును జయించు (21 వచనం).

“వ్యక్తికి వ్యక్తి సంబంధించిన బాంధవ్యాల్లోని మిక్కిలి గొప్ప వాక్యములలో ఒకటి” రోమా 12:17-21 అని John Kachelman పిలిచాడు.² హింసించువారు (14 వచనం) అనడంలో - నిన్ను గాయపరచ చూచే అవిశ్వాసులు పౌలు మనస్సులో ఉన్నారు. శత్రువులు (20 వచనం), దుష్టులైన మనుష్యులు (21 వచనం). అయినా, ఈ మూల వాక్యాన్ని అనంగీకారంగానున్న సోదరుల విషయంలో కూడ వర్తింపజేయవచ్చు. సంక్షోభముతో నింపబడిన కుటుంబాలకు సయితం యిది సహాయము చేయవచ్చు. “ప్రేమింపదగనివారిని ప్రేమించేదెలా?” అని నేను ఈ పాఠానికి పేరు పెడుతున్నాను. క్లుప్తంగా 14వ వచనాన్ని చూచి, 17నుండి 21 వచనాలవరకు మనస్సును కేంద్రీకరిద్దాం.

వాని కొరకు ప్రార్థించు (12:14)

14వ వచనంలో మనమిలా చదువుతాం, “మిమ్మును హింసించువారిని దీవించుడి; దీవించుడి గాని శపింపవద్దు.” “దీవించడమంటే,” “దేవుని దీవెనను కోరడమనియు,” “శపించడమంటే,” “దేవుని శాపమును కోరడమనియు” మనం చూచాం. మనం మొదటిది చేయాలి, రెండవది చేయకూడదు. 14వ వచనమును సాధారణంగా చెప్పాలంటే, మనం మన శత్రువులకొరకు ప్రార్థించాలి.

ఆరాధనా కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటాడు గాని ఆ ఊరిలో అతిగా సంతోషంలేని మనిషిగా కన్పించే ఒకని గూర్చి నేను చదివాను.³ ఒకరోజు అతడు సువార్తికుని ఆఫీసుకు వచ్చి, “ఆ తక్కిన సభ్యులందరు నిజంగా సంతోషంగానే ఉన్నారా లేక వారు అలా నటిస్తున్నారా?” అని అడిగాడట.

“వారిలో అతి ఎక్కువమంది నిజంగా సంతోషంగానే ఉన్నారని నేను తలంచు తున్నానని” సువార్తికుడు బదులిచ్చాడు.

“అయితే, నేను కాదు. నేను దుఃఖములో ఉన్నానని” అతడు చెప్పాడు.

ఆ మనిషిని బాధిస్తున్నదేమో వారు మాట్లాడుతున్నారు. అతడు ద్వేషించే అయిదుగురు పోటీదారులు అతనికున్నారు. “వారు వక్రజనం!” “వారంతా చస్తే బాగుంటుంది!” అని అతడన్నాడు.

“నీవు సంతోషంగా ఉండాలంటే ఏమి చేయాలో నేను చెప్పుతాను, కాని నీవు అలా చేయవు” అని సువార్తికుడు అన్నాడు.

“అవును, నేను చేస్తాను” అని అతడన్నాడు.

ఆ సువార్తికుడు తలను ఆడించి, “లేదు, నీవు చేయవు” అని అన్నాడు.

“అవును, నేను చేస్తాను,” “నేనేమి చేయాలో చెప్పు” అని ఆ మనిషి అన్నాడు.

“ప్రతిసారి నీవు పడకకు వెళ్లక ముందు, నీవు మోకాళ్లూని, నీ పోటీదారులలో ప్రతి ఒక్కరి కొరకు పేరు పేరున ప్రార్థించు. నూతన వ్యాపారంతో వారిని దీవించుమని నీవు దేవుని అడుగు” అని సువార్తికుడు అతనికి చెప్పాడు.

“ఏంటీ!” “అది నేను చేయబోయేది లేదు” అని ఆ మనిషి ఆశ్చర్యపోయాడు.

“నీవు అది చేయవని నేను నీకు ముందే చెప్పలేదా?” అని సువార్తికుడన్నాడు.

“నేను చేస్తానని చెప్పాను కదా? నీవు నన్ను మాయ చేశావని” ఆ మనిషి గొణిగాడు.

వారాలు గడిచాయి, నెమ్మదిగా అతని మోములో మార్పును ఆ సువార్తికుడు గమనించాడు. ఒకరోజు ఆ మనిషి తిరిగి సువార్తికుని ఆఫీసుకు వచ్చాడు. “మంచిది, సువార్తికుడా,” “అది పని చేసింది. ఇప్పుడు నేను నా పోటీదారులలో బాగానే కలిసి పోతున్నా. అయితే నేనొక విషయాన్ని ఒప్పుకోవాలి. నేను వారికొరకు ప్రార్థించేటప్పుడు, నేను ఆగి, ‘ప్రభువా, వాటిలో ఒక్క మాటయైనా నేను ఉద్దేశించలేదని’ పైకి చూచి అనేవాడిని. కాలక్రమంలో, ఉద్దేశపూర్వకంగా అనడం ఆరంభించాను - యిప్పుడు నేను సంతోషంగా ఉన్నాను” అని అతడన్నాడు.

ప్రేమించదగని వ్యక్తిని నీవు ఎలా ప్రేమించగలవు? నీవు చేయగల మొదటి సంగతి నీవు వాని కొరకు ప్రార్థిస్తుండు.

వానితో సర్దుకుపోజాడు (12:17, 18)

పరీక్షలో ఆ భాగం కష్టమైనదే, కాని 17, 18 వచనాలలో పరీక్ష మరీ కష్టం కానుంది: “కీడుకు ప్రతికీడెవనికని చేయవద్దు; మనుష్యులందరి దృష్టికి యోగ్యమైనవాటిని గూర్చి ఆలోచన కలిగియుండుడి. శక్యమైతే మీ చేతనైనంతమట్టుకు సమస్త మనుష్యులతో సమాధానముగా ఉండుడి.”

వ్యతిరేకమైనది: ప్రతీకారము చేయవద్దు (17వ వచనం).

17వ వచనం యిలా ఆరంభమౌతుంది, “కీడుకు ప్రతికీడెవనికని చేయవద్దు.” అహమును - భద్రపరచుకొనడమనేది బహుగా ప్రాథమికమైన సహజ లక్షణమైయుంది. ఒకడు మనలను అవమానపరచునప్పుడు, మనం తిరిగి కొట్టగోరతాం. వడ్డీతో సహా మనం తిరిగి వానికి చెల్లించాలనుకుంటాం.⁴ “కాని వాడు నన్ను మొదట కొట్టాడు!” అంటాడు పసివాడు. ఇది అతని దెబ్బకు సాకుగా భావిస్తాడు. ఈ మనస్తత్వంనుండి అనేకులు ఎన్నడూ బయటికి రారు. “ఈలోక మర్యాదననుసరింప వద్దని” పౌలు వచనం 2లో అన్నాడు. “కీడుకు ప్రతి కీడు చేసే” ఈ లౌకిక శాసనము ననుసరించకుండడం ఎంత కష్టం!

ఈ అంశం మీద దిగ్గ్రమ కలిగించే యేసు మాటలు నీకు జ్ఞాపకమున్నాయా?

“‘కంటికి కన్ను, పంటికి పల్లు’ అని చెప్పబడిన మాట మీరు విన్నారు గదా. నేను మీతో చెప్పునదేమనగా దుష్టుని ఎదిరింపక, నిన్ను కుడిచెంపమీద కొట్టువాని వైపునకు ఎడమచెంప కూడ త్రిప్పుము. ఎవడైన నీమీద వ్యాజ్యము వేసినీ అంగీ తీసికొనగోరిన యెడల వానికి నీ పైవస్త్రమును కూడ ఇచ్చివేయుము. ఒకడు ఒక మైలుదూరము రమ్మని నిన్ను బలవంతము చేసినయెడల, వానితో కూడు రెండు మైళ్లు వెళ్ళము” (మత్తయి 5:38-41).

“ప్రతీకారము చేయని ఈ సూత్రం క్రైస్తవులను గుర్తించడానికి ఉన్న అతి విశేషమైన గుణగణాలలో ఒకటైయున్నట్లు”⁵ Douglas J. Moo అన్నాడు.

పౌలు ఆజ్ఞకు మినహాయింపులేవైనా ఉన్నాయా? “కీడుకు ప్రతికీడవనికని చేయవద్దు” అని అతడన్నాడు (నొక్క చెప్పింది నాది). గ్రీకు మూల వాక్యంలో, “ఎవనికైనను” అనేది నొక్క చెప్పడానికి వాక్యపు ఆరంభంలో ఉంది. మనలో అనేకులకు యిది ఎట్టి పరీక్షయై ఉంది!

అనుకూలమైనది: ఏది సరియైనదో అది చేయి (17బి వచనం).

మనం కీడుకు ప్రతి కీడు చేయకపోతే, మనలను అవమానించినప్పుడు మనం ఏమి చేయాలి? 17, 18 వచనాల్లో ఉన్న అనుకూలమైన ఆజ్ఞలవైపు తిరుగుదాం. పౌలు యిలా అన్నాడు, “మనుష్యులందరి దృష్టికి యోగ్యమైనవాటిని గూర్చి ఆలోచన కలిగియుండుడి”⁶ (17బి వచనం). “యోగ్యమైనది” అనేది *kalos* నుండి తర్జుమా చేయబడింది, అంటే, “స్వభావ సిద్ధముగా ‘మంచిది’ అని అర్థం.” “నైతికంగా మంచి, సరియైన, గంభీరమైన, ఘనమైన వాటిని సూచిస్తుంది.”⁷ ఇతరులు ఎలా ప్రవర్తించినప్పటికీ, క్రైస్తవుడు మాత్రం మంచి మాదిరియైయుండ ప్రయత్నిస్తాడు. “ప్రభువు దృష్టియందు మాత్రమే గాక మనుష్యుల దృష్టియందును యోగ్యమైన [kalos నుండి] వాటిని గూర్చి శ్రద్ధగా ఆలోచించుకొనుచున్నాము” అని పౌలు మరొక చోట అన్నాడు (2 కొరింథీయులకు 8:21).

రోమా 12:17 తరువాత భాగాన్ని J. B. Phillips యిలా తర్జుమా చేసింది: “జనులు ఏమనుకున్నా’ పరవాలేదు” అని క్రైస్తవులు అనవలసిన పరిస్థితులున్నాయి - ఉదాహరణకు, తన విశ్వాసము నమ్మికల నిమిత్తము అతడు విమర్శించబడినప్పుడు. అయినా, రూలు ప్రకారం, నిందింపబడడానికి మించి క్రైస్తవుడు జీవించ ప్రయాసపడాలి. “నీ బహిరంగ ప్రవర్తన విమర్శకు పైన ఉండునట్లు చూచుకో” అని Phillips paraphrase చేర్చుతుంది.

అనుకూలమైనది: సమాధానము కలిగియుండు (18 వచనం).

తరువాత, ప్రతివానితో సమాధానంగా ఉండడానికి మనం చేయగలదంతా చేయుడని పౌలు చెప్పాడు - ఆఖరికి మనలను గాయపరచేవారితో సహా. 18వ వచనం యిలా అంటుంది, “శత్రుమైతే మీ చేతనైనంతమట్టుకు సమస్త మనుష్యులతో సమాధానముగా ఉండుడి.” 17వ వచనంలో అన్నట్లే, తన ఆజ్ఞ విషయంలో అపొస్తలుడు విస్తరించి చెప్పుతున్నాడు: “సమస్త మనుష్యులతో సమాధానముగా ఉండుడి” (నొక్క చెప్పింది నాది).

“అది అసాధ్యం” అని ఎవరేని ఆక్షేపించవచ్చు! పౌలు ఆలాటిదాన్ని ఎదురు చూచాడు అందుకే, “శత్రుమైతే ...” అని అన్నాడు. సమాధానంగా ఉండడం కొన్నిసార్లు అసాధ్యం - ఎందుకంటే సత్యాన్ని గాని, నిజాయితీని గాని రాజీ చేయవలసి వస్తుంది - అది ఎంతో విలువ చెల్లించునదైయుంటుంది. ఇతర చోట్ల సమాధానం అసాధ్యమౌతుంది

ఎందుకంటే, మనం ఏమి చేసినా సరే, మరోవ్యక్తి సమాధానపడడాన్ని ఇష్టపడదు.

అది పౌలు యొక్క రెండవ యోగ్యతకు మనలను తెస్తుంది: “మీ చేతనైనంతమట్టుకు” (నొక్క చెప్పింది నాది). “సంబంధంలో సగంపరకు మాత్రమే మనం బాధ్యులమై యుంటాం” అని Kachelman అన్నాడు.⁸ ఎదుటి వ్యక్తిని మనం నియంతృత్వం చేయలేం సరిగదా అతడు ఎలా స్పందిస్తాడో చెప్పలేం. అతడు అంగీకరించినా అంగీకరించక పోయినా, సమాధానాన్ని వృద్ధిచేసే పని నీవరకు అయినంతమట్టుకు చేయాలి. కొండమీద ప్రసంగంలో, “సమాధానపరచువారు ధన్యులు, వారు దేవుని కుమారులనబడుదురు” అని ప్రభువైన యేసు అన్నారు (మత్తయి 5:9).

సమాధానాన్ని నెలకొల్పడానికి మనకు వీలైన సమస్తం చేయకుండా సాకులు వెదకడానికి ఉద్దేశించి - “శక్యమైతే,” మీ చేతనైనంతమట్టుకు అనే రెండు యోగ్యతలను పౌలు యివ్వలేదని నేను నొక్క చెప్పవలసిన అవసరముంది. “నీవు త్వరగా కోపపడు వాడవైతే, నీకు నీవు సహాయం చేసికోలేవు గనుక సరే” అని గాని, లేక “నీవు కొద్దిగా శ్రద్ధ చూపావు, అదే దేవుడు ఎదురు చూచేది” అని గాని అతడు చెప్పలేదు. “సమస్త మనుష్యులతో సమాధానంగా” ఉండడానికి నీకు చేతనైనదంతా చేయుమని అతడు సవాలు చేస్తున్నాడు.

“నేను కీడుకు ప్రతికీడు చేయకపోతే, నా శత్రువు దాన్ని అవకాశంగా తీసికొంటాడు” అని ఎవరైనా యోచించవచ్చు. అలా కావచ్చు. “కీడుకు ప్రతి కీడు నేను చేయకున్నను, నా శత్రువులు నన్ను యింకను ద్వేషిస్తారు” అని మరొక వ్యక్తి ఆక్షేపణ చేయవచ్చు. అందుకు అవకాశముంది - కాని వారి ద్వేషము వారి సమస్య. సమాధానం నెలకొనడానికి మనం ఏమి చేయగలమో దాన్ని చేయాలని పౌలు అంటున్నాడు. అడవి జంతువును బోనులోనుండి విడిపించడానికి దయగల ఒక మనుష్యుడు ప్రయత్నిస్తున్న కథ ఒకటి చెప్పబడింది. అతడలా చేయగా, ఆ జంతువు బుసలు కక్కుతూ అతని కొట్ట ప్రయత్నిస్తుంది. “ఆ జంతువుకు సహాయం చేయడానికి నీవెందుకు శ్రమపడతావు?” అని దారిని పోయేవాడు అతని అడిగాడు. “అలా బుసకొడుతూ గోళ్లతో బరికడం దాని స్వభావం, సహాయం చేయడం నా స్వభావం. అది తన స్వభావాన్ని మార్చుకోనంత మాత్రాన నేను నా స్వభావాన్నెందుకు మార్చుకోవాలి?” అని అతడు బదులిచ్చాడు.⁹

ప్రేమింపదగనివానిని నీవు ఎలా ప్రేమించగలవు? వానితో సమాధానంగా ఉండడానికి నీకు చేతనైనంతమట్టుకు చేయి.

వానికి సహాయము చేయుము (12:19, 20)

పరీక్ష యింకను ఎక్కువ కష్టంగా మారుతుంది. 19, 20 వచనాలలో మనలను గాయపరచ ప్రయత్నిస్తున్నా, వారికి సహాయము చేయుటకు పౌలు సవాలు చేస్తున్నాడు.

వ్యతిరేకమైనది: పగతీర్చుకొనకు (19వ వచనం).

మరల పౌలు వ్యతిరేక భావంతో చెప్పుతున్నాడు: “ప్రియులారా, మీకు మీరే

పగతీర్పు కొనక” (19వ వచనం). 1:7నుండి (యిప్పటివరకు) తొలిసారిగా, పౌలు తన పాఠకులను “ప్రియులారా” అని సంబోధిస్తున్నాడు (*agapetos, agape* కుటుంబపు మాటలనుండి).¹⁰ అతడు యిక్కడ ఆ పదాన్ని ఎందుకు ప్రయోగించాడు? అతని చర్చ యింకను “[*agape*] నిష్పఫలమైన ప్రేమను” నొక్కి చెప్పుతున్నట్టే అది అర్థం కావచ్చు (9 వచనం). తన ఆజ్ఞలతో వారు ఏకీభవించడానికి తన సోదరీ సోదరులకు ఎంతో పెనుగులాట అవుతుందని భావించి వారి కొరకు తన హృదయం వెళ్లియుండవచ్చు.

జనుల అభిప్రాయానికి నేరుగా వ్యతిరేకించే బైబిలు ఉత్తరువు ఎక్కడైనా ఉన్నట్టు యితే, అది యిదే: “నీవు సొంతగా పగ తీర్చుకొనకు.” వ్యక్తిగతంగా పగతీర్చుకొనడాన్ని ప్రోత్సహించే, దాన్ని కొనియాడే యుగంలో మనం జీవిస్తున్నాం.¹¹ అనేక రచనలకు, సినిమాలకు, టి. వి. షోలకు పగ తీర్చుకొనడం పన్నాగపు ధోరణియై ఉంటుంది. “నేను కోపపడను, నేను సమం చేస్తాను” అనే స్టిక్కర్లు, పోస్టర్లు టి షర్టులు ప్రకటిస్తాయి. పగ తీర్చుకొనడాన్ని సమర్థిస్తారు (నిర్గమకాండము 21:24; లేవీయకాండము 24:20లను చూడు).¹² మనుష్యులు దీనిని ఏ విధమైన మారువేషం వేసి మింగుడుపడేలా చేయ చూచినా, అది యింకను కీడుకు ప్రతి కీడు చేయడమే అయ్యుంటుంది. అది యింకను పగతీర్చుకొనడమే; “అలా చేయవద్దని” పౌలు యింకను చెప్పుచున్నాడు!

చాలా కాలం కిందట ఫ్రాన్సిస్ బెకాన్ (1561-1626) “పగతీర్చుకొనడంలో ఒక వ్యక్తి శత్రువుకు సమానుడు. అయితే దానిని విస్మరించడంలో అతడు ఉన్నతదవుతాడు”¹³ అని రాసాడు. ఎదురు దెబ్బ కొట్టడంలో మనం రెండు విధాలుగా నష్టపోతాం. ఒకటి మనం అవమానం పొందినప్పుడు కోల్పోయినదానిని మరల కోల్పోతాం. రెండవది (ఇది మరింత గంభీరమైనది) మనం దేవుని ఆజ్ఞలను ఉల్లంఘిస్తే ఆత్మోన్నతిని కోల్పోతాం.¹⁴

“నేను నా పక్షంగా నిలబడలేదనుకో, నేను బలహీనుడనని జనులు అనుకుంటారు” అని మరొకడు ఆక్షేపణ చేయవచ్చు. అది నిజమే కావచ్చు, కాని దీన్ని ఆలోచించు: పగతీర్చుకొనే మార్గం ఒకనికి ఉన్నప్పుడు, పగతీర్చుకొనేదానికంటే పగతీర్చుకోకుండా ఉండడానికే ఎక్కువ వ్యక్తిగతమైన బలం కావలసియుంటుంది. యేసు సిలువపై ఉన్నప్పుడు, “నీవు దేవుని కుమారుడవైతే సిలువమీదనుండి క్రిందికి దిగి రమ్మని” ఆయన ఎదుటనున్న కొందరిచే శోధింపబడ్డారు (మత్తయి 27:40బి). ఆయన సిలువ మీదనుండి దిగి రాగలవారే. తన శత్రువులను నోరు మూయించగల శక్తి ఆయనకుంది. అయినా, పగతీర్చు కొనకుండుటకు ఆయన తన బలాన్ని ప్రదర్శించారు.

చెడుగు (దుష్టత్వం) శిక్షింపబడకూడదని దాని అర్థమా? కానే కాదు. ఆ శిక్షను కొలిచేది నీవు, నేను కాదని దాని అర్థం. అప్పుడు, దుష్టత్వం ఎలా శిక్షింపబడుతుంది? మన లేఖన భాగాన్ని చదువుతూ పో.

అనుకూలమైనది: పగతీర్చుకొనడం దేవుని చేతులకప్పగించు (19బి, సి వచనం).

“మీకు మీరే పగతీర్చుకొనక, దేవుని ఉగ్రతకు [*orge*] చోటియ్యండి” (రోమా 12:19ఎ, బి). “దేవుని” అనే ప్రయోగం గ్రీకు మూలంలో లేదు. “ఉగ్రతకు చోటియ్యండి”

అని అది అంటుంది (KJV చూడు). అయినా, తక్కిన వాక్యాన్ని చదివితే, దేవుని ఉగ్రత పాలు మనస్సులో ఉన్నట్లు తేటపడుతుంది¹⁵: “పగతీర్చుట నా పని, నేనే ప్రతిఫలమిత్తునని’ ప్రభువు చెప్పుచున్నాడని వ్రాయబడియున్నది” (19సి వచనం). “పగతీర్చుకొనడం నా బాధ్యత; నేను తిరిగి చెల్లిస్తాను” అని CJB అంటుంది.

పాలు రెండు తారతమ్యాలను చేశాడు. 17వ వచనంలో, “కీడుకు ప్రతికీడెన్నడు చేయవద్దని” అన్నాడు. ఎందుకు? ఎందుకంటే, అది దేవుని పని: “నేనే ప్రతిఫలమిత్తునని’ ప్రభువు చెప్పాడు” (19 వచనం; నొక్కి చెప్పింది నాది). 19వ వచనంలోని తొలి భాగంలో, మనం పగతీర్చు కొనకూడదు అని అతడన్నాడు (*ekdikeye*). ఆ వచనపు చివరి భాగంలో, ఎందుకో అతడు వివరించాడు: మరల, అది దేవుని పని: “పగతీర్చుకొనుట [*ekdikesis*] నా పని ...,’ అని ప్రభువు చెప్పుచున్నాడు.”

“దేవుని ఉగ్రతకు చోటియ్యుడి” అంటే దేవుని పనిని నీవు చేయ ప్రయత్నించకు అని అర్థం. మనం ప్రక్కకు తప్పుకొని దుష్టత్వాన్ని శిక్షించడం దేవుని భద్రతకు వదులుదాం. ఉత్తర అమెరికా దేశంలో సంభవించిన ఒక సంఘటనను Taylor Cave తెలిపాడు.¹⁶ తన భూమిలోనుండి కలపను దొంగిలించే యిద్దరు దొంగలను ఒకడు పట్టుకున్నాడు. అతడు వారిని ఎదుర్కొని, వెళ్లిపోమని వారికి ఆదేశించాడు. వారు వెళ్లుతూ పగతీర్చు కుంటామని ప్రతిజ్ఞ చేశారు. తరువాత, వారు ఆ మనిషిని అతని పెద్ద కుమారుని చంపారు. ఆ యిద్దరిని పోలీసులు పట్టుకున్నారు. పోలీసులు ఆ యిద్దరు మనుష్యుల యొద్దకు అతని చిన్న కుమారుని తోడుకొనిపోయి, “ఇదిగో తుపాకి. మేము నీ పక్షాన కాచుకొంటాం. నీకు యిష్టమయ్యింది చేయ్” అని వారు అతనితో అన్నారు. ఆ యువకుడు తుపాకిని తిరిగి యిచ్చివేసి, “లేదు, అది దేవుని పని” అని బదులిచ్చాడు.

Dale Hartman యువకుడైయున్నప్పుడు, “పగతీర్చుకొనే పనిలో దిగి, దేవుడు బాగా చేయగల దానిని నీవు చెరవపడ్డ” అని అనుభవశాలియైన సువార్తికుడు అతనితో చెప్పాడట.¹⁷ దేవునికి సమస్తం తెలుసు, మనకు తెలియదు. దేవుడు సమస్తాన్ని చూస్తున్నాడు, మనం చూడడం లేదు. దేవునికి సమస్త శక్తి ఉంది, మనకు లేదు. మన శత్రువులకు మనమే శిక్షను కొలువ ప్రయత్నించినప్పుడు, పాపంతో చుట్టబడిన, అత్యాశతో మేఘాలు కమ్మిన ఆలోచన, పాక్షికమైన మన తెలివి, హృదయాలు ఎరగడంలోని మన అసమర్థత సరిగా చేయకుండా మనలను నిరోధిస్తాయని R. C. Bell అన్నాడు.¹⁸

దుష్టత్వానికి దేవుడు ఎలా ప్రతిఫలమిస్తాడు? రోమా పత్రికలో కనీసం మూడు మార్గాలు తెలుపబడ్డాయి:

- కొంత శిక్ష పాపం యొక్క సహజమైన పర్యవసానంగా వస్తుంది. “తమ తప్పిదమునకు తగిన ప్రతిఫలము” కొందరు పొందుతారు (రోమా 1:27). Jimmy Allen యిలా రాశాడు, దుష్టులు యిప్పుడు వారి పాపంవలన శిక్షింపబడునంతగా వారి పాపం కొరకు శిక్షింపబడరు.”¹⁹

- కొన్నిసార్లు శిక్ష న్యాయ స్థానాల్లో యివ్వబడుతుంది. 13వ అధ్యాయంలో నొక్కి చెప్పేదేమంటే, మానవ ప్రభుత్వాలు - అధికారులు “కీడు చేయువారి మీద అగ్రహము చూపుటకై వారు ప్రతీకారము చేయు దేవుని పరిచారకులు” [orge] (రోమా 13:4).
- “దేవుని న్యాయమైన తీర్పు బయలుపరచబడు దినమందు నీకు నీవే ఉగ్రతను సమాకూర్చుకొనుచున్నావు [orge]. ఆయన ప్రతివానికి వాని వాని క్రియల చొప్పున ప్రతిఫలమిచ్చును.” మారుమనస్సు పొందనివారికి అప్పుడు చివరిగాను, సంపూర్ణంగాను పేమెంట్ జరుగుతుంది (రోమా 2:5, 6).

అనుకూలమయ్యింది: ఆయనను సేవించే మార్గాలను వెదకు (20 వచనం).

శత్రువుపై పగ తీర్చుకొనడానికి మనకు అనుమతి యివ్వబడకుంటే, మనం ఏమి చేయగలం? మనమతని ప్రేమించి అతనికి సహాయం చేయవచ్చు. ద్వితీయోపదేశ కాండము 32:41ని సామెతలు 25:21తో జతచేసి పౌలు తన కొటేషన్ వెంటాడాడు, “కాబట్టి, నీ శత్రువు ఆకలిగొనియుంటే అతనికి భోజనము పెట్టుము, దప్పిగొనియుంటే దాహమిమ్ము” (రోమా 12:20ఎ). లూకా 6:27లోని యేసు ఆజ్ఞకు ఈ మాటలు అభ్యాస సంబంధమైన వర్తింపైయుంది: “వినుచున్న మీతో నేను చెప్పునదేమనగా - మీ శత్రువులను ప్రేమించుడి, మిమ్మును ద్వేషించువారికి మేలు చేయుడి.” పోరునుండి కేవలం వెడలిపోవడం చాలదు; మన విరోధులకు సహాయపడే మార్గాలను మనం కనుగొనడానికి ప్రారంభించాలి.

“నీ శత్రువు యొక్క బలహీనతను కనుగొని దాన్ని సొమ్ము చేసికోడానికి ప్రయత్నించు” అని లోకం సలహా యిస్తుంది. అతడు ఆకలిగొన్నాడా? వానిని మాడ్చివేయి. అతడు దప్పి గొన్నాడా? దాహంతో వానిని చావనియ్యి. అయితే ప్రేమ ఏమంటుందంటే, “ఆహారము పానీయము, లేక అతని అవసరతలు మరి ఎట్టివైనా, నీ శత్రువు వేటిలో లోపం కలిగి యున్నాడో కనుగొని, వాటిని అతనికందించుము.”

ఎవరైనా నీకు కీడు చేసినప్పుడు, నాలుగు సాధ్యమైన ప్రత్యుత్తరాలున్నాయి. ఒకడు నిన్ను గాయపరచినట్లయితే, నీవు అతని మరి ఎక్కువగా గాయపరచవచ్చు; దాన్ని పగతీర్చు కొనుటయై ఉంది. అతడు నిన్ను గాయపరచినట్లయితే, నీవు అతనిని ఆలాగే ట్రీట్ చేస్తావ్; దానిని ప్రతీకారమంటారు. అతడు నిన్ను గాయపరచితే, దాన్ని నీవు నిర్లక్ష్యపెట్టవచ్చు; దాన్ని తిరస్కారము లేక అలక్ష్యమంటారు. చివరిగా, అతడు నిన్ను గాయపరచితే, అతని ప్రేమించి అతనికి సేవ చేయవచ్చు; అది క్రీస్తు మార్గం.²⁰ Benjamin Franklin యిలా అన్నాడు, “గాయపరచడం నిన్ను నీ శత్రువు క్రింద పెడుతుంది; ప్రతీకారం చేయడం అతనితో నిన్ను సమానునిగా చేస్తుంది; దాన్ని క్షమించడం నిన్ను అతనిపైగా నిలుపుతోంది.”²¹

కొంత కాలం క్రితం, ప్రభువు సంఘంలో సభ్యులైన దంపతులొకరిని గూర్చిన సంగతినొక వుస్తకంలో చదివాను. చేతికందివచ్చిన వారి కుమారుడు, తప్పతూగి

కారును నడుపుతున్న తమ కుమారుని తోటి వయస్సువాడైన ఒక యువకుని కారు కింద పడి మరణించాడు. వారు మొదట్లో దుఃఖంతో కుంగిపోయారు. క్రీస్తువారును, పౌలును ఏమి బోధించారో వారు బాగుగా ఎరిగినవారే. దేవుని సహాయంతో, ఆ కుద్రవాడిని దగ్గరకు తీసి, అతని స్థిరపరచ సహాయం చేశారు. చివరికి, అతని జీవితం దీవించబడింది, వారి జీవితాలు కూడా తరించాయి.²²

మనం మన శత్రువులకు మేలు చేస్తే, వచ్చే ఫలితమేమి? పౌలు సామెతలు 25:22నుండి దిగ్భ్రమ కలిగించే ఈ మాటలను కోట్ చేశాడు: “అలాగు చేయుటవలన అతని తలమీద నిప్పులు కుప్పగా పోయుదువు” (రోమా 12:20బి). “అది రూపకాలంకార భావన, దాని అర్థం తేటగా లేదు” అని పౌలు మాటలను Leon Morris పిలిచాడు.²³ ఈ ప్రయోగం యొక్క పుట్టుపూర్వోత్తాలను గూర్చి ఎన్నో ఊహలు పుట్టాయి. బైబిలు ప్రాంతాల్లో, ప్రజలు పాత్రలను తమ తలలమీద మోస్తారు. శత్రువు యొక్క నిప్పు ఆరిపోయి, అతడు తన నిప్పును తిరిగి మండించడానికి నిప్పుల కొరకు వెదకుతుంటే, తన నెత్తిమీద మోసికొంటూ వెళ్తున్న పాత్రలో మండుతున్న బొగ్గులను వేయడం ఔదార్యపు సూచనగా భావించబడుతుంది.²⁴ “మండుతున్న బొగ్గుల పల్లెమును తన తలపైన మోసుకొని వెళ్లడంవలన ఒకని పశ్చాత్తాపము బహిరంగంగా రుజువు చేయ బడే ఐగుప్తీయుల కర్మకాండను సూచిస్తున్నట్లు కొందరు రచయితలు సూచించారు.”²⁵ నేను బహుగా యిష్టపడే ఊహను Jimmy Allen చేశాడు. శత్రువులు ఒక పట్టణాన్ని ముట్టడించినప్పుడు, పట్టణవాసులు దండెత్తినవారి తలల మీద ప్రాకారం పైనుండి ఆయా వస్తువులను పడవేస్తారు. అందులో మండుతున్న నిప్పు కణుగులు కూడా ఉంటాయి. దుష్టత్వానికి వ్యతిరేకంగా శ్రేష్టమైన ప్రతిక్రియ మేలు చేయడమే పౌలు మాటల్లో అర్థమని Allen తెలిపాడు.²⁶

పౌలు యొక్క పోలికకు మూలమేదో మనం ఖచ్చితంగా ఎరుగలేకపోయినా, మనలను బాధించేవానికి మేలు చేయడమే ఆ మాటలకు అర్థమని అనేకులు గ్రహించారు. “నీ ఔదార్యము మంచితనముతో వానిని ఆశ్చర్యపరచుతుంది” అని పౌలు మాటలకు MSG భాష్యం చెప్పుతుంది. “సిగ్గుతో మండిపోయేలా నీవతని చేస్తావు” అని SEB అంటుంది. కీడుకు ప్రతిగా మేలు చేయడం అతని మనస్సాక్షిని రేపి, అతనిని మారుమనస్సుకు తెస్తుంది. “పగతీర్చుకొనడం అతని ధైర్యాన్ని నిర్వీర్యం చేయవచ్చు; కాని దయ వాని హృదయాన్ని పగులగొడుతుంది” అని William Barclay రాశాడు.²⁷

నీ శత్రువుకు మేలు చేయడంవలన యిది తప్పనిసరిగా వచ్చే ఫలితమా? కాదు - కాని అలా చేయడం సాధారణంగా నీకు సహాయమైయుంటుంది. నీవు చేయగలిగిందంతా చేశావని నీవు సంతోషిస్తావు. నీవు నీ హృదయాన్ని దుఃఖంనుండి విడిపించుకుంటావు. దీనికి తోడు, కీడుకు ప్రతిగా మేలు చేయడంలో, కీడు చేసినవానిమీద కొన్నిసార్లు అనుకూల ప్రభావం పని చేస్తుంది. సంఘం యొక్క బహిరంగ కూడికలను ఆటంకపరచడానికి, పొరుగువాడు బిగ్గరగా మైకుపెట్టి హిందూ పాటలు పాడించి నట్లు వార్త వచ్చింది. ఒకసారి భయంకరమైన తుఫాను ఆ ప్రాంతాన్ని కొట్టింది. ఆ

పొరుగువాడును యింకా యితరులును ఆ చర్చ్ బిల్డింగ్ లో ఆశ్రయం తీసికొన్నారు. అప్పుడు సంఘ సభ్యులు తమను ఆశ్రయించిన వారికి మూడు రోజులు అన్నోదకాలు సరఫరా చేశారు. తరువాత, అతడు సువార్తకు లోబడ్డాడు.²⁸

శత్రువును హతమార్చడానికి అతి శ్రేష్ఠమైన మార్గం అతని స్నేహితునిగా చేసికొనడమే. ప్రేమింపతగనివానిని ప్రేమించుటెట్లు? అతనికి సహాయం చేసే మార్గాలను వెదకడమే.

కేవలం అతనికి మేలు మాత్రమే చేయ్ (12:21)

బాధించేవాని గూర్చి పౌలు ఏమి చెప్పాడో దానిని అతడు వచనం 21లో సంగ్రహం చేశాడు: “కీడువలన జయింపబడక, మేలుచేత కీడును జయించుము.” “జయించుము” అనే మాట (*nikao* నుండి) *nike* అనేదానికి అది క్రియా వాచకమైయుంది. “జయము” అనేదానికి అది గ్రీకు పదం.²⁹ మనం అవమానపరచబడినప్పుడు, కీడుచే ముంచివేయ బడడం సులభం. అది మనలను వశపరచుకునేలా మారిపోతాం. మనమీద కీడు (చెడుగు) అయినా జయమొందుతుంది లేదా మనమైనా కీడు (చెడుగు) మీద జయమొందుతామని పౌలు అన్నాడు.

వ్యతిరేకమైనది: కీడుతో జయమొందకు (21ఎ వచనం).

21వ వచనం యిలా ఆరంభమౌతుంది, “కీడువలన జయింపబడక.” కీడు మనలను ఎలా జయిస్తుంది? మనం చదివిన వచనాలను తిరిగి వీక్షించు. మన శత్రువులను శపించమని మనం దేవుని అడిగినట్టయితే (14 వచనం), మనం కీడుచే జయింపబడిన వారమైయుంటాం. కీడుకు ప్రతికీడు మనం చేసియుండినట్టయితే (17 వచనం), అప్పుడు కీడే మనలను జయించింది. ఆలాటిది జరిగినప్పుడు, John R. W. Stott చెప్పినట్టు, “కీడుకు మనం వశమైపోయాం, పలుకుబడి అనే పరిధిలోనికి మనం పీల్చబడం, మరియు ఓడిపోయి ... దానిచే ‘జయించబడినవారమయ్యాం’ [Phillips].”³⁰

అనుకూలమైనది: కీడును మేలుచే జయించడం (21బి వచనం).

కీడు జయించకుండ దాన్ని మనం ఎలా అరికట్టగలం? “మేలుచేత కీడును జయించుమని” పౌలు అన్నాడు (21బి వచనం). దానికి అర్థమేమిటి? మన శత్రువుల మీద దేవుని దీవెన కోరడం (14 వచనం). శక్యమైతే ప్రతివానితో సమాధానంగానుండ ప్రయత్నించడం (18 వచనం). మనపై విరోధంగా ఉన్న ఎవనికైనా మేలు చేయడం - అతని ప్రేమించి, వాని అవసరతలకు సహాయపడడం (20 వచనం).

మేలుతో కీడును జయించుట సులభమా? లేదు. ఇది సాధ్యమా? అవును, ప్రభువువారి బలమువలన అది సాధ్యమే. దేవుని సహాయముతో, నీవు, నేను మేలుతో కీడును జయించగలం.

ముగింపు

క్రైస్తవులుగా మనం ఎదుర్కొనవలసిన మిక్కిలి కష్టమైన పరీక్షలలో ఒకటి ప్రేమించ దగనివారిని ప్రేమించుటయైయుందని అనడంతో నేను ఈ పాఠాన్ని ఆరంభించాను. పరీక్షలన్నిటివలెనే, యిది కొందరికంటే మరి యితరులకు ఎక్కువ సవాలుగా నిలిచి యుంటుంది. కొందరు, వారి స్వభావంవలనను, పెంపకంవలనను, తమ్మును గాయ పరచినవారిని సహజంగానే గాయపరచగోరతారు. ఏదియెలాగున్నా, ఎవనికైనా యిది మాత్రం అంత సులభమైన పరీక్ష ఏమీ కాదు.

అన్ని పరీక్షలవలెనే, మనం నిజంగా దానికొరకు సిద్ధపడినట్లయితే, దాని నెదుర్కొనడం సులభమే. సిద్ధపడడమంటే, రోమా 12:14, 17-21లో పౌలు ఆజ్ఞాపించిన రీతిగా చేయడానికి మనం తీర్మానించుకొనియుండాలి. అలాగే మనం చేయగలిగియుండడానికి మనం సహాయం పొందునట్లు ప్రభువుకు సన్నిహితంగా మనం జీవించాలి.

మనం సిద్ధపడినప్పటికిని, ఈ పరీక్షలో ప్రతిసారి ఉత్తీర్ణులవ్వగలమా? అలా జరుగక పోవచ్చు. అయినా, మనం తప్పిపోయినట్లయితే, ఈ పరీక్షను (ఒక విధంగా) మరోసారి ఎదుర్కోవచ్చు. మన పతనం విషయమై మారుమనస్సు పొంది, క్షమించుమని మనం దేవుని అడుగుదాం. మనలను బాధించినవారి యొద్దకు వెళ్లి, “క్రైస్తవుడిలా నేను స్పందించ లేదు. నా చర్యలను బట్టి నేను సిగ్గుపడుతున్నాను, నన్ను క్షమించగోరుతున్నానని” నీవు చెప్పవచ్చు.

సువార్తీకులకు, ఉపదేశకులకు నోట్సు

నీవు ఈ ప్రసంగాన్ని ఉపయోగించినప్పుడు, క్రైస్తవుడవ్వడంవలన ఒకడు “ప్రభువుకు ఎలా సమీపంగా ఉండవచ్చో” నీవు చెప్పవచ్చు (మార్కు 16:16; అపొస్తలుల కార్యములు 2:38) లేదా, త్రోవ తప్పిన క్రైస్తవుని విషయంలో, ప్రభువునొద్దకు తిరిగి రమ్మని చెప్పవచ్చు (అపొస్తలుల కార్యములు 8:22; 1 యోహాను 1:9). “వ్యతిరేకమైన ఉద్వేగాలకు లోబడడానికి బదులు నీ హృదయాన్ని, జీవితాన్ని ప్రభువుకు సమర్పించుకోమని” నీవు చెప్పవచ్చు. “కీడుమీద విజయం” అనే మరొక పేరు దీనికి పెట్టవచ్చు.

మన పాఠం యొక్క మూల వాక్యంలో, స్వ కుటుంబాన్ని పోషించుకోడానికి సంబంధించిన విషయాలను పౌలు డీల్ చేయలేదు. కీడు జరిగిపోయిన తరువాత వ్యక్తిగత పగ తీర్చుకోవద్దన్న దానిమీదనే అతడు దృష్టిని కేంద్రీకరించాడు.

సూచనలు

¹Adapted from John R. W. Stott, *The Message of Romans: God's Good News for the World*, The Bible Speaks Today series (Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity Press, 1994),

334-45. ²John Kachelman, “How to Really, ‘Even the Score,’ ” sermon preached at Judsonia church of Christ, Judsonia, Arkansas, 14 June 2003. ³Adapted from C. Roy Angell, *Iron Shoes* (Nashville: Broadman Press, 1953), 52-53. ⁴Bruce Barton, David Veerman, and Neil Wilson, *Romans*, Life Application Bible Commentary (Wheaton, Ill.: Tyndale House Publishers, 1992), 243. ⁵Douglas J. Moo, *Romans*, The NIV Application Commentary (Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House, 2000), 417. ⁶అందరికీ సత్యమైన విషయాలను సమకూర్చు ఏది సరియైనదో చేయడం సత్యంగా నిలవడాన్ని తెలుపుతుంది. అంతకన్నా అధికమైన దానిని చేకూర్చుతుంది. అందరి దృష్టిలో మంచి విషయాలను గౌరవింతు. ⁷W. E. Vine, Merrill F. Unger, and William White, Jr., *Vine’s Complete Expository Dictionary of Old and New Testament Words* (Nashville: Thomas Nelson Publishers, 1985), 274. ⁸John Kachelman, “How to Handle Hostility,” *Truth for Today* (May 1989): 27. ⁹Adapted from Robert J. Morgan, *Nelson’s Complete Book of Stories, Illustrations, & Quotes* (Nashville: Thomas Nelson Publishers, 2000), 267-68. ¹⁰కొందరు తర్జుమాదారులు “స్నేహితులని,” “ప్రియ స్నేహితులని” అన్నారని గాని, *agapetos* స్నేహంకంటే బలమైనది.

¹¹ఈ పేరాను నీకనుకూలంగా మలచుకో, చిరకాలం ఘర్షణ సాగుతున్న కుటుంబాలతో వ్యక్తిగతమైన పగను తీర్చుకున్న నిదర్శనాలు కనిపిస్తాయి. ¹²మొదటిగా యిది అపార్థం చేయబడింది ఎందుకంటే, పాత నిబంధన శాసనము సామాజికమయ్యింది గాని వ్యక్తిగతమయ్యింది కాదు. రెండవది, నేడు మనం నూతన నిబంధన ప్రమాణాల ప్రకారం జీవించాలి (పుత్రులు 5:38-42 చూడు). ¹³Lewis Copeland, ed., *Popular Quotations for All Uses*, rev. ed. (Garden City, N. Y.: Doubleday & Co., 1961), 391. ¹⁴Dale Hartman, sermon preached at the Eastside church of Christ, Midwest City, Oklahoma, 24 October 2004. ¹⁵ఎవరు ఏమనడలచుకొన్నా సందర్భం దేవుని ఉగ్రతను సూచిస్తుంది. శ్రమ పొందుచున్నవారి ఉగ్రత అని కొందరన్నారు. ¹⁶Taylor Cave, class taught at Eastside church of Christ, Midwest City, Oklahoma, 14 July 2005. ¹⁷Dale Hartman, class taught at Eastside church of Christ, Midwest City, Oklahoma, 21 December 2003. ¹⁸R. C. Bell, *Studies in Romans* (Austin, Tex.: Firm Foundation Publishing House, 1957), 141-42. ¹⁹Jimmy Allen, *Survey of Romans*, 4th ed., rev. (Searcy, Ark.: By the author, 1973), 105. ²⁰Adapted from Jim McGuiggan, *The Book of Romans*, Looking Into The Bible Series (Lubbock, Tex.: Montex Publishing Co., 1982), 373.

²¹Adapted by Dale Hartman, sermon preached at Eastside church of Christ, Midwest City, Oklahoma, 3 April 2005; USHistory.org™; “The Electric Ben Franklin: The Quotable Franklin” (<http://www.ushistory.org/franklin/quotable/singlehtml.htm>; Internet; accessed 1 June 2006). ²²Bob Stewart, *Revenge Redeemed* (Old Tappan, N.J.: Fleming H. Revell Co., 1991). ²³Leon Morris, *The Epistle to the Romans* (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1988), 86. ²⁴Jim Townsend, *Romans: Let Justice Roll* (Elgin, Ill.: David C. Cook Publishing Co., 1988), 86. ²⁵F. F. Bruce, *The Letter of Paul to the Romans*, The Tyndale New Testament Commentaries (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1985), 217-18. ²⁶Allen, 105. ²⁷William Barclay, *The Letter to the Romans*, rev. ed., The Daily Study Bible Series (Philadelphia: Westminster Press, 1975), 170. ²⁸*India Report*, Central church of Christ, Lufkin, Texas, 15 July 2002. ²⁹Vine, 453, 660. శ్రోతలకు తెలిసిన వివరణను యివ్వు. ³⁰Stott, 337.